

Baština odozdo |
Drežnica: tragovi i sjećanja

Galerija AMZ
Ulica Pavla Hatza 6, Zagreb
30. 8. – 10. 9. 2022.

Voditeljica projekta:
Sanja Horvatinić

Autori izložbe:
Sanja Horvatinić,
Rui Gomes Coelho,
Lujo Parežanin

Organizator izložbe:
Institut za povijest
umjetnosti, Zagreb

Dizajn:
Nikola Križanac

Stručni suradnici:
Valerija Gligora,
Carlos Otero Vilariño,
Sara Simões (arheološka
dokumentacija);
Ivona Grgurinović,
Iva Stojević,
Milan Radanović
(intervju i transkripti);
Andrea Čeko
(kartografski prikazi);
Sanela Huzjak
(konzervacija papira);
Marijana Vinković
(kemijska analiza);
studenti prve godine
postdiplomskog studija
Konzervacija muzejskih
i arheoloških predmeta,
Sveučilište Durham
(konzervacija predmeta);
Matija Kralj, Luka Matić
(fotografija i film);
Hrvoje Tenšek
(digitalizacija
zvučnih zapisa).

Tehnička podrška:
Ozren Domiter,
Hana Ivezić.

Institucionalna suradnja:
Arheološki muzej u
Zagrebu;
Odjel za kulturu Srpskog
narodnog vijeća;
Odsjek za arheologiju
Sveučilišta Durham;
Zavičajni muzej Ogulin;
UNIARQ – Centar za
arheologiju
Sveučilišta u Lisabonu;
Odsjek za etnologiju i
kulturnu antropologiju

Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu;
Središnji laboratorij za
konzervaciju i
restauraciju u Hrvatskom
državnom arhivu;
Centar za NMR -
Nuklearnu magnetsku
rezonancu, Institut Ruder
Bošković.

Posudba izložene građe:
Zavičajni muzej Ogulin;
Gliptoteka HAZU;
Hrvatski državni arhiv;
Hrvatski arhiv u Karlovcu;
Muzej novije zgodovine
Slovenije;
Muzej grada Rijeke;
Hrvatski povijesni muzej.

Posebne zahvale:
Aneta Vladimirov, Marija
Crnogorac, Ivo Goldstein,
Emily Williams, Alfredo
González-Ruibal, Mihael
Sobolevski, Branko
Čupurdija, Petar Radojčić,
Filip Maravić Pipo,
Mihajlo Tatalović, Rade
Maričić, Anda Mamula,
Branka Radulović, Miloš
Orelj, Đorđe Tomić,
Srđan Vukelić, Rade
Maravić, Mišo Maravić,
Davor Konjkušić, Pedro
Gomes Coelho, Jasna
Radulović, Ana Čurić,
Irena Nenadić, Federico
Bernasconi.

Izložba je financirana
sredstvima Ministarstva
kulture i medija Republike
Hrvatske i Gradskog ureda
za kulturu, međugradsku
i međunarodnu suradnju
i civilno društvo Grada
Zagreba.

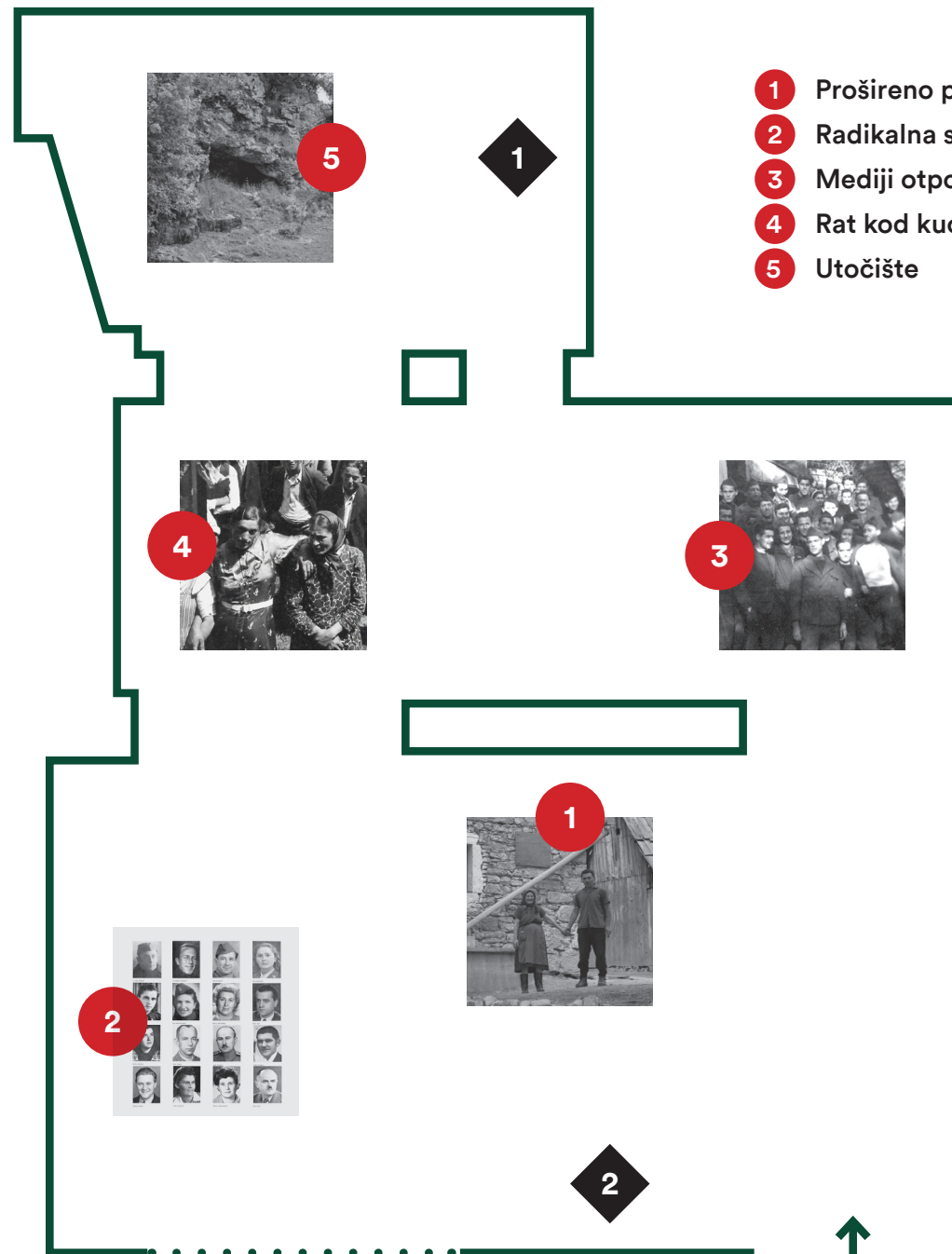
Suradnici na projektu
Baština odozdo |
Drežnica: tragovi i
sjećanja 1941.–1945.
(2019.–2022.):
Sanja Horvatinić (Institut
za povijest umjetnosti, Za-
greb), Rui Gomes Coelho
(Sveučilište Durham, UK),
Milan Radanović, (Arhiv
Srba u Hrvatskoj, Srpsko
narodno vijeće), Ivona
Grgurinović (Filozofski fa-
kultet Sveučilišta u Zagre-
bu), Emil Jurcan, Matija
Kralj, Iva Stojević (Institut

za istočnoazijske studije,
ENS de Lyon, Francuska),
Lujo Parežanin, Valerija
Gligora (Valdir – obrt za
istraživanje i usluge), Sara
Simões, Cleia Detry, João
Tereso (UNIARQ – Centar
za arheologiju Sveučilišta
u Lisabonu, Portugal),
Carlos Otero Vilariño
(INCIPIIT – Institut za zna-
nost o baštini, Španjolska
nacionalna zaklada za
znanost, Španjolska), Kelly
Reed (Sveučilište Oxford
Brookes, UK), Pio Domines
Peter, Xurxo Ayán Vila
(Institut za suvremenu
povijest, Universidade
Nova de Lisboa, Portugal),
Igor Kulenović (Sveučilište
u Zadru).

Projekt su financijski
podržali Srpsko narodno
vijeće, Institut za povijest
umjetnosti, Ministarstvo
kulture Republike Hrvat-
ske, Society for Post-Me-
dieval Archeology. Projekt
su također suradnički
podržali Mjesna zajednica
Drežnica, Zajednica
drežničkih Srba, SKUDD
„Đurdevdan“; Zavičajni
muzej Ogulin; Zadruga
Praksa; Društvo arhitekata
Istre – Società architetti
dell'Istria; Speleološki
odsjek Planinarskog dru-
štva Sveučilišta "Velebit";
Odsjek za arheologiju
Sveučilišta u Durhamu;
UNIARQ – Centar za
arheologiju Sveučilišta u
Lisabonu; Institut Ruder
Bošković, Zagreb; INCIPIIT
– Institut za znanost o
baštini, Španjolska nacio-
nalna zaklada za znanost;
Institut za arheologiju i
stari svijet Jaukowsky,
Sveučilište Brown, SAD.

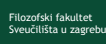
Zahvalni smo mještanima
Drežnice s kojima smo
učili i raspravljali te koji
su prepoznali i podržali
ovaj projekt od samih
početaka.

In memoriam:
Vera Švabenić-Zoričić
(1921.–2021.)
Nikola Tomić (1924.–2021.)
Mara Vukelić (1930.–2021.)

BAŠTINA ODOZDO DREŽNICA: TRAGOVI I SJEĆANJA

Galerija AMZ
30.8.
10.9.2022.

D

režnicu čini niz zaseoka naseljenih početkom 17. stoljeća za vrijeme habsburške Vojne krajine, smještenih u slikovitom krajoliku krških dinarida na razmeđu Like, Gorskog kotara, Primorja i Korduna. Ovo je područje oduvijek imalo dvojaku ulogu: s jedne strane, negostoljubiv i opasan teren s potencijalom graničnog koridora; s druge strane, prostor stalnog tranzita,

pogodan za skrovišta ili formiranje žarišta gerilskog otpora. Socijalna povijest drežničkog kraja definirana je tako dijalektičkim odnosom moćnih državnih aparata i male zajednice koja je u svom planinskom zavičaju stoljećima kreirala vlastita pravila. Taj se dijalektički odnos ponajbolje ocrtava u razdobljima eskalacije ekonomskih i društvenih nejednakosti, poput ratova i revolucionarnih gibanja. Kompleksna povijest pomno je utkana u krajolik i društveni život Drežnice.

Počasna titula „Partizanska“, dodijeljena Drežnici nakon Drugog svjetskog rata, svjedočila je o visokom službenom priznanju njezine uloge u antifašističkoj borbi, a ta je uloga budila nemali interes jugoslavenskih vojnih povjesničara i istraživača. Ipak, ratno iskustvo prvenstveno se drastično odrazilo na život lokalne zajednice. Oko tisuću ljudi poginulo je, ubijeno ili umrlo za vrijeme rata. Ove brojke svrstavaju

Drežnicu među sela s najvećim brojem stradalih mještana u Hrvatskoj. Radi devastiranog stambenog fonda, gladi i siromaštva, po završetku rata veliki je broj ljudi iselio, ponajviše u Vojvodinu. Ova su iskustva trajno promijenila drežnički krajolik, pridodajući nove slojeve kompleksnoj slici kolektivnog pamćenja. Materijalni ostaci rata i dalje prizivaju traume i podsjećaju na povijesne lomove, ali i na viziju ljudi čija nas borba za emancipaciju nastavlja inspirirati. Politike solidarnosti Drežničanki i Drežničana u ratno su vrijeme otvorili nove obzore transformacije društvenih i ekonomskih odnosa u kojima živimo.

Izložba je rezultat međunarodnog istraživačkog projekta *Baština odozdo | Drežnica: tragovi i sjećanja 1941.–1945.*, usmjerenog na suvremenu povijest i baštinu drežničkog kraja, koji je bio jednim od ključnih poprišta partizanske borbe u Drugom svjetskom ratu. Pokrenut 2019. godine, projekt se temelji na interdisciplinarnoj

istraživačkoj suradnji i terenskom radu s lokalnom zajednicom kao metodološkim osnovama otvaranja kritičkih perspektiva fenomena poput društvenog sjećanja i proizvodnje baštine. Arheologija služi kao metodološka okosnica projekta u cjelini, potičući istraživače da s aspekta materijalnosti rata postavljaju pitanja o spomenicima i konzervatorskim praksama, arhivskim izvorima ili suvremenim društvenim odnosima u selu. Uspješnost takvog projekta može se mjeriti jedino razinom uključenosti zajednice u istraživački proces. Naša pitanja, metode i ishodi rada uvelike su odgovarali na interese Drežničana u njihovu nastojanju da očuvaju i grade vlastite baštinske narative.

Izložba započinje predstavljanjem slojevitosti memorijalnih krajolika Drežnice kroz prikaz nekadašnjih i suvremenih pristupa mapiranju baštine. Potom otvara četiri tematske „sonde“, povezane s lokalitetima na kojima su vršena arheološka istraživanja: ‘Radikalna skrb’, ‘Mediji otpora’, ‘Rat kod kuće’ i ‘Skrovište’. Svaka izložbena cjelina sastavljena je od arheoloških

predmeta, fotografija, memoaristike i usmenih izvora, kao i znanstvenih rezultata interdisciplinarnog istraživanja.

Naše „sonde“ ne nude definitivne zaključke, već služe kao epistemološki laboratoriji s ciljem povezivanja iskustva prošlosti s aktualnim društvenim pitanjima. Izložba potiče na kritičko promišljanje dominantnih baštinskih praksi, ujedno otvarajući nove obzore razumijevanja baštine kao afektivnog alata za suočavanje sa suvremenim društvenim problema.

